

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE LEGE. ET OBITER DE LIBERTATE CHRISTIANA
ASERTIONES THEOLOGICAE, AD PROMAM
studiorum renouationem Anni 1573. in disputationem
propinendam in Archiepiscopali Collegio Societatis ...**

**Broich, Willem von dem
Lupsius, Johann**

Moguntiae, 1573

Lex naturæ quid sit, quæ & qualia eius præcepta. Cap. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46889)

eo præcepto, ut tuncq̄ exterius sanando, quasi dubiam Litem inferimus, & vim languidam subditorum animis imprimimus.

Lex naturæ quid sit, quæ & qualia eius præcepta. Cap. 4.

25. *HÆC* est quæ naturalis Lex dicitur, quam ita definias licet, ut sit, recti præcipue ratio, quid sequaris fugiasq̄ præscribens & admonens, omnium hominum mentibus à natura ita penitus impressa, deleri ut possit omnino nunquam.

26. *QUICQUID* enim admittit, rationi est consentaneum; & ideo rectum: quicquid auersatur, dissentaneum ab ipsa; quare prauum.

27. *NAM* si illa naturalis dicenda lex est, quæ propendere facit ad id, quod secundum naturam; & nihil tam naturale est igni, atq̄ calefacere; & generatim loquendo, cuiusq̄ rei, iuxta propriam formam agere, ac proinde homini, ex ratione operari, quod est vitio repudiato virtutis normam sequi: Vnde erit recti ratio in rebus humanis, si ex lege naturali non fuerit.

28. *ATQVE* eam ob causam verissime dicitur sua amplitudine totius virtutis rationem complecti. Et à Ioanne Damasceno, Naturales esse virtutes, ac naturaliter & æqualiter omnibus quidem inesse, sed non omnes æque ea, quæ natura sunt, aut sequi, aut agere.

29. *LEX* siquidem naturalis vna & eadem apud omnes, si prima illa & latissima potentia principia spectes, Siue de cognitione, siue de æquitate loquamur. Nam quæ proximè ex illis deducuntur, & latitudinem illam astringere incipiunt, ut Vitam tuendam, Generationi vacandum, Veritatem inquirendam, raro quidem, sed interdum, tamen aliter se habent. Et quo longius iueris, quoq̄ plures conditiones adieceris, tanto id frequentius accidet. Quis enim nescit rectè agere oportere: secundum rationem viuendum esse? aut ubi tandem genitum iniquum id iudicatur? Sed reddere depositum, pleriq̄ quidem omnes affirmant iustissimum: erit tamen ubi non erit, hoc est ubi non ita res habeat, sed rarius id eueniet, frequentius si loco, tempori, modo &c. astrinxeris.

30. *GENERALITATI* planè coniuncta est inuariabilitas, quomodo scilicet causa effectui suo. Quamuis enim rectè dici videatur, ideo legem naturæ non variare, quod apud omnes vna sit, non tamen id circo inuariabilem esse. At contra, & quia non variat, vna est apud omnes & quia variare non potest, vna quoq̄ est, ac non nisi vna esse potest.

31. *PROINDE* quæ mutationem recipiunt, ut sunt ea quæ à primis illis sententijs derivantur, & ipsis proximè sunt coniuncta, ac multo magis quæ longius absunt, non eadem

dem quoq; semper sunt apud omnes, & quo quidq; mutabilis, eo minus late patens.

32. **Q**UOD si quis querat unde ista aut constantia, aut mutabilitas? aptè respondebitur, quòd illa de hominum mentibus, quavis etiam iniquitate, deleri nequeant, (quòd amicus ad horam ita videatur, quando peccans contra rationem agit: Videtur enim apud se tacitè dicere, iam non esse sequendam rationem; ut verò absolutè pronunciet, ex ratione vivendum non esse, contingit nunquam) Nec autem possint, iam propter concitatos affectus & perturbationes animi immodicas, iam propter assuetudinem pravam & comparatos habitus virtuti siue rationi repugnantes.

33. **S**I neq; hìc sistatur, sed qua de causa deleri de cordibus nequeant interrogetur, non video, quid dici possit, nisi quod ita altè in federint, ut prius rationem prorsus de homine tollas, quam ista de mente eradas. Nam ulterius adhuc sciscitando pergere, est, Cur Deus hominem fecerit hominem, causam indagare.

34. **I**T A Q U E quocunq; te veritas, quicquid agas, semper & ubiq; incurrunt in oculos, magis quam caelum, caeloq; infixà astra, diu, noctuq; conspicua: quae etsi omnes cernunt, non omnes tamen mirantur, nec inde philosophandi occasionem sumunt, Sapientia tantum illud est opus, de quo scriptum est, Da sapienti occasionem, & addetur ei sapientia. Sic nec cuiusvis est, ex notissimis illis rerum vel agendarum, vel omittendarum principijs alia deducere, aut patentissima ad certum aliquod genus, nec absurdè, nec in epte cohibere, prudenti id est, & in rebus versatori, quibus neq; ingenium, neq; experientia rerum deest.

Legis humanae natura & qualitas Cap. 5.

35. **C**VI studio si potestas publica, cum publico quoq; commodo, tanquam scopo praefixo, accedat, nascetur lex humana, quae nempe ratio est ex legis naturae principijs, hominum prudentum industria & sagacitate deducta, autoritate pollentium sancita, dirigendis ad reipub. utilitatem subditorum actionibus accommodata.

36. **N**A M utilitatem humanae legis qui vel nescit, vel agnoscere non vult, eam de mediò tollat, & continuo videbit audaciam effrenem ferri, improbitatem dominari, innocentiam opprimi, virtutem calcari, furtis, libidinibus, latrocinijs, nullo deniq; non facinororum & flagitiorum genere omnia permisceri.

37. **S**i autem tutum non est hanc veritatem via tam periculosa discere, doceat nos ratio omnibus in rebus homines suo studere commodo, quare legibus ferendis & suscipiendis.

38. **S**uo autem dum student commodo, nihil nisi naturam perficere contendunt, cuius illustrius exemplum haberi non potuit, quam quod praesens negotium asseret; Ex naturalium enim